

ΤΟ ΒΗΜΑ ΚΥΡΙΑΚΗ 24 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2013

στο επίκεντρο του κόσμου

Στην εικόνα από την εκδήλωση

Ο Καβάφης στο Μανχάταν

Ο θρίαμβος του **Αλεξανδρινού** στη Νέα Υόρκη, στην εκδήλωση που πραγματοποίησε προς τιμήν του **PEN American Center**

ΤΗΣ **ΛΑΜΠΡΙΝΗΣ ΚΟΥΖΕΛΗ**

Ανταστέτε το σκηνικό: Νέα Υόρκη, συναυλιακός χώρος Town Hall στο κέντρο του Μανχάταν. Βράδυ Δευτέρας 18 Νοεμβρίου. Ο κήλιος πεντακάσκι θεατής που γεμάτος αστακτικά την αίθουσα αναμένει τον σκηνοθέτη, στο απόλυτο σκοτάδι. Ακούγεται μουσική. Στη σκηνή εμπρός τους εμφανίζεται μια γιγαντοσκόνη. Πάνω της ένα χέρι σκιστάει σε λευκό χαρτί. Σχηματίζονται κτίρια στο βάθος και στο προσκήνιο το σοβαρό πρόσωπο ενός άντρα με στρογγυλά γυαλιά. Με τις τελευταίες νότες του Νίκο Μάχλι το σκί-το ολοκληρώνεται. Είναι το «Γοργιέρο του Καβάφης στην Αλεξάνδρεια», από τη σειρά των αναγνωρισμένων καθαρογενών σχεδίων του Ντέβιντ

Χόκνι. Άλιες στιγμές αργότερα, στην ημιφωτισμένη σκηνή, από επιπολιωμένη με έναν καναπέ και μερικά καθίσματα, ανεβαίνει ο **Μάικλ Κόνιγγαμ**. Απεικνύει στο ακροατήριο μια ιστορία για τον «Καβάφη πριν γίνει ο Καβάφης». Τον φρονιάζει να ροδί άντρα στην Αλεξάνδρεια, τον οποίο λαχταρά ένας άντρας πλεκαζμένος. Τον βραβεύει με το Ωρών θα ακολουθήσουν εκλεκτοί συμποσιαστές. Ο ταύρος νομπελιστας **Ορχάν Παμουκ** και ο βραβευμένος με το Εθνικό Βραβείο Ποίησης Αμερικανός **Μαρκ Ντότι**. Ο γεννημένος στην Αλεξάνδρεια διακεκριμένος συγγραφέας και καθηγητής στο Πανεπιστήμιο της Πόλης της Νέας Υόρκης **Αντρέ Ασμιάν** και ο βραβευμένος αρχιτέκτονας **Κρεγκ Ντάκνερ**, της ομάδας που σχεδίασε τη νέα Βιβλιοθήκη της Αλεξάνδρεια. Ο Ένθιμουτ Κίλι και ο **Ντάνιελ Μέντελσον**

σόν, διακεκριμένοι ελληνιστές και μεταφραστές του Καβάφη. Η οσκαρική ηθοποιός **Ολυμπία Δουκάκη** και η σταρ **Κάθλιν Τέρνερ**. Μια πλειάδα λαμπρών συγγραφέων, διανοητών και καλλιτεχνών, η οποία απέτισε φόρο τιμής στον Κ. Π. Καβάφη, σε ειδική εκδήλωση στην οποία διοργάνωσε το PEN American Center με τη χορηγία του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος και του Ιδρύματος Ωνάση, που κατέχει το Αρχείο Καβάφη. «Οι προετοιμασίες για την εκδήλωση ξεκίνησαν στην αρχή του έτους, όταν το *Ιδρυμα Ωνάση* μου ήπιε να διοργανώσω ένα "nǎrti γενεθλιών" για τον Καβάφη», είπε αργότερα στο «Βήμα» ο Ντάνιελ Μέντελσον, ίδιων νοών της εκδήλωσης μαζί με Τζέικαμ Ορσός, παραγωγό και διευθυντή των λογοτεχνικών φεστιβάλ του PEN American. «*Απέκλεισα εξ αρχής την προοπτική μιας διοργάνωσης με "ακαδημαϊκό"* χαρακτήρα. *Οραματίζομαι έναν "αστερισμό ανταποκρίσεων στην καθαυτή ποίηση"* από ποιητές και περγούρους, εικαστικούς και μουσικούς καλ-

Απέκλεισε. Όταν ενόσασε τις δυνάμεις μας με το *Ιδρυμα Σταύρος Νιάρχος* και το *PEN American*, αποκαλύφθηκε ότι *μοιραζόμασταν με τον Τζέικαμ Ορσός την ίδια ιδέα*. Συμφωνήσαμε ότι τα ποιήματα θα διαβάζον ηθοποιοί και στη συνέχεια προσπαθήσαμε να ταίριαζουμε ιδέες με πρόσωπα. Θεωρήσαμε ότι ο *Ορχάν Παμουκ* θα είχε πολλά και ενδιαφέροντα να πει για τον Καβάφη ως ξένο μέσα στην κοινωνία του, ο *Αντρέ Ασμιάν* πάνω ο ιδανικότερος για να μιλήσει για την Αλεξάνδρεια του μύθου». Στη διάρκεια της βραδιάς, ο παλιόμαχος μεταφραστής Ενθιμουτ Κίλι αναφέρθηκε σε έναν στίχο του «Απολείπει ο Θεός Αντώνιον» που εκτιμά πως όλοι οι μεταφραστές έχουν παρανοήσει και ο Ντάνιελ Μέντελσον περιέγραψε πώς οι αποκριμένες «Φωνές γλυκείας» έγιναν οι ιδανικές «Φωνές». Η Ολυμπία Δουκάκη και η Κάθλιν Τέρνερ διάβασαν Καβάφη: «Ο καθέμιτης στην εισοδό», «Περμιόνιας τους Βαρβάρους», «Η πόλις... Ο νεαρός και ταλα-

ντούχος Νίκο Μάχλι συνόδευσε με μουσικές συνθέσεις. Πίσω από τους σμιλιτές μια θάλασσα από εικόνες: η Αλεξάνδρεια του Καβάφη και η πόλη του 21ου αιώνα, φωτογραφίες και προσοπογραφίες του ποιητή, η σειρά των σχεδίων του Χόκνι από τη δεκαετία του 1960, αποσοάματα από το βίντεο «Προσοχή» του Δημήτρη Παπαϊωάννου. Προτού παραδοθεί η σκηνή στον τελετάρχη των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 και στην παράστασή του «Πρώτη ύλη», οι «Μέρες του 1908» με μεταφραση Μέντελσον ακούστηκαν στα αγγλικά και στα ελληνικά, ταυτόχρονα επί σκηνής, από τις δύο αμερικανίδες ηθοποιούς και τον Έλληνα Χάρη Κρεμμύδα. Η ποίηση, ο λόγος, η Ιστορία, η μνήμη, η αλήκη και η παρακμή του σόματος, η ζωή και ο θάνατος. Αναδύθηκαν από το απόλυτο σκοτάδι και οδηγήθηκαν σε αυτό με το καταπληκτικό fade-out της σκηνής, «*Θραμβό του Καβάφη και τον θαυμαστό του Καβάφη στη Νέα Υόρκη*» χαρακτήρισε την εκδήλωση ο Ντάνιελ Μέντελσον.

Ο Ορχάν Παμουκ και πίσω του εικόνα της νέας Βιβλιοθήκης της Αλεξάνδρειας

«Το απλό έχει δύναμη»

«Το κοινό παρακολουθούσε καθηλωμένο, βυθισμένο στην ποίηση, ασπασμό στην ένταση στην αίθουσα» είπε στο «Βήμα» δύο ημέρες αργότερα ο Τζέικαμ Ορσός. «Την επομένη βρήκα στον υπολογιστή μου περισσότερα από 100 e-mail. Δεν ήταν τυπικά συχαρητήρια μηνύματα αλλά επιστολές ανθρώπων που έγραψαν να μένουν περισσότερο, να εμπνεύσουν στο έργο του Καβάφη». Αυτό ήταν και το στοιχείο της εκδήλωσης, «στη αρχή ανασυνοίκη» σχολιάζει ο Ορσός, «Το όνομα του Καβάφη είναι μεν αναγνωρισμένο στην Αμερική αλλά το δεν είναι ευρύτατα γνωστό. Η εκδήλωση έπρεπε να παρέχει στον αμερικανικό θεατή το υπόβαθρο για την πρώτη επαφή με την ποίηση του Καβάφη επιχειρώντας να τον προσεγγίσει σε βάθος, χωρίς να μένει στην επιφάνεια». Το αποτέλεσμα ξεπέρασε κάθε προσδοκία

του. Θεωρεί την εκδήλωση την καλύτερη παραγωγή του ως τώρα. Ο ενθουσιασμός δεν κρύβεται στη φωνή του. Ουγγρικής καταγωγής, ο Ορσός ήταν εξοικειωμένος με το έργο του Καβάφη, «Κάθε μέγας σύγγραφο ποιητής επιχειρεί να τον μεταφράσει ή να διαλέξει τον μόνον του. Για τον Καλοστό το Τριήμερο στους Βαρβάρους», την «Ίθνη» κτλ... Για τους σκοπούς της συγκεκριμένης παραγωγής εντόφισσε στο έργο του Αλεξανδρινού για μήνες. Από αυτό «*εμάθηκα*», όπως μας είπε. Ανακάλυψε ότι «*μπορούμε να μιλήσουμε για το πιο σύνθετο ζήτημα με τρόπο απλό, ότι ένας πεπαιγμένος μνημομαχός μπορεί να εκφράσει όλη την πολυπλοκότητα της ζωής*. Το απλό έχει δύναμη. Δεν χρειάζεται να καταφεύγουμε σε βεβαρημένες. Στην περίπτωση του Καβάφη όσο λιγότερα μέσα μετέρχεται τόσο πλουσιότερα αποτελέσματα έχεις».